

1834

14 October

1934

Herdenking van de Afscheiding

Dank- en Bededag

Weleerwaarde en Eerwaarde Broeders.

DE GENERALE SYNODE VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN, gehouden te Middelburg van 22 Augustus tot 8 September 1933, besloot aan het moderamen op te dragen een brief samen te stellen, waarbij de kerken krachtig worden opgewekt tot herdenking van de Afscheiding, door het houden van een dank- en bededag op Zondag 14 October 1934.

Dan toch is het een eeuw geleden, dat de Heere een deel van Zijn volk in ons land, in trouw aan Zijn Woord, de gehoorzaamheid deed opzeggen aan een bestuursmacht, die wederrechtelijk aan de kerken was opgedrongen en die in lijnrechten strijd bleek te zijn met de ordinantiën door den Heere in Zijn Woord aan Zijn Kerk gegeven.

Aan den avond van dien gedenkwaardigen dag, den 14en October 1834, vergaderde Ds H. de Cock met den kerkeraad en de gemeente van Ulrum, en werd, onder biddend opzien tot den Heere, de Acte van afscheiding en wederkeering geteekend, waardoor de kerk van Ulrum, in gehoorzaamheid aan den Koning der Kerk, brak met de antichristelijke bestuursmacht, die het Koningschap van Christus in Zijn Kerk aanrandde.

De kerken van de Afscheiding hadden de pretentie te zijn de wettige voortzetting van de aloude Gereformeerde kerken in ons vaderland.

Gods Woord en de daarop gegronde belijdenis waren voor hen de eenige maatstaf van handelen, en daarom begeerden zij te leven naar de oude in Gods Woord gegronde en met de belijdenis overeenstemmende Kerkenorde van 1618 en 19.

In naam en op last der Synode komen wij dan ook tot U met het vriendelijk en dringend verzoek tot het houden van een dank- en bededag op Zondag 14 October, waarop in de samenkomsten der gemeente wordt herdacht

de weldadigheid des Heeren in de Afscheiding bewezen aan Zijn volk in deze lage landen bij de zee.

Zij toch heeft een deel van het volk des Heeren uit het diensthuis uitgeleid. Zij riep een krachtige actie in het leven onder hen, die in het geloof-en-ongeloof-samenkoppelend hervormd kerkgenootschap waren achtergebleven, en zij droeg er het hare toe bij, dat in 1886 weer een ander deel van hen, die de gereformeerde belijdenis liefhadden, uit gehoorzaamheid aan den Koning der Kerk, tot reformatie der kerk overging.

De twee groepen, voortgekomen uit de Afscheiding en de Doleantie, die beide uit liefde voor de Kerk zich gedrongen zagen gehoorzaamheid te weigeren aan de besturen, die het belijdend karakter der kerk verloochenden, hebben zich in het jaar 1892 vereenigd onder den naam „de Gereformeerde Kerken in Nederland”.

„De Heere heeft groote dingen bij ons gedaan, dies zijn wij verblijd”. Daarom willen wij 14 October in al onze kerken den Heere prijzen voor hetgeen Hij in de dagen van de Afscheiding heeft gedaan. Wij willen Hem ootmoedig danken voor de groote genade, dat wij met gejuich mogen maaien, wat onze vaders met tranen hebben gezaaid. Om op kerkelijk gebied den Heere te kunnen dienen naar Zijn Woord, moesten zij zich verzetten tegen menschelijke inzettingen, gaven zij stoffelijke voordeelen prijs en trotseerden zij bange vervolgingen.

Wij willen Hem ootmoedig danken, dat wij, te midden van den afval van den tijd, als kerken nog mogen staan onder de banier van de aloude gereformeerde belijdenis, die ons door de vaders van de Afscheiding met stervende hand werd overgereikt, waarbij door hen de bede werd opgezonden, dat Hij, Die in de worsteling voor Zijn Koningschap in Zijn kerk hun hulpe was geweest, ook hun kinderen genade mocht verleen op deze heilige erve deze banier met vaste hand te blijven omklemmen.

Wij hebben echter op dien dag niet alleen te danken maar ook te bidden. Wij willen Hem vragen, dat het Hem behage ons met Zijn licht te blijven bestralen, met Zijn Geest te blijven bearbeiten, opdat wij bewaard mogen blijven voor afwijking van de waarheid, voor geestelijke inzinking en voor verslapping in de praktijk der godzaligheid, opdat er van onze kerken een reuke blijve uitgaan voor de eere van Zijn Naam.

In diepe verootmoediging hebben wij voor Zijn aangezicht te belijden, dat wij niet altijd even warm waren voor die dingen waarvoor onze vaders door het vuur gingen. Met schaamte hebben wij het voor Hem uit te spreken, dat het ons in het zoeken van hen, die onder de onschriftuurlijke organisatie achterbleven, menigmaal aan den noodigen ijver en trouw heeft ontbroken.

Wij willen Hem op dien dag, met belijdenis van eigen schuld, smeeën om de kerkelijke eenheid van allen, die Hem wenschen te dienen naar Zijn Woord en Hem vragen dat het Hem moge behagen de pogingen, die daarvoor aangewend worden, met Zijn zegen te kronen.

Maar dan willen wij ook, in overeenstemming met den wensch der synode, op dien dag des gedenkens „liefde en lof ten offer mengen”, doordat wij een dankoffer brengen „dien grooten God, Die wond'ren deed”.

Daar zijn in ons vaderland hulpbehoevende kerken, die niet tot be-roeping van een eigen dienaar des Woords kunnen overgaan.

Daar zijn tal van candidaten, die met verlangen uitzien naar een beroep, begeerig als zij zijn den Heere in het ambt te dienen.

Daar zijn enkele kerken, die zich in hun bestaansmogelijkheid zien bedreigd en die groote moeite hebben het hoofd boven water te houden.

Daarom besloot de synode op den gedenkdag van de Afscheiding een *extra-collecte* uit te schrijven voor de *hulpbehoevende kerken*. Zal deze collecte echter aan haar doel beantwoorden, dan moet zij minstens *tienmaal* zooveel opbrengen als een gewone collecte. Dat zal zij doen als wij ons maar indenken wat onze vaderen over hadden voor de kerk des Heeren. Met groote bereidwil-ligheid en zelfverloochening brachten zij de offers van **boete, inkwartiering en ge-vangenisstraf**, als zij den Heere in Zijn Kerk maar konden dienen naar Zijn Woord.

In het licht van die zelfopofferingen wordt voor ons het voorrecht zoo groot, dat wij thans een gerust en stil leven mogen leiden in alle godzaligheid en eerbaarheid. Wat geloofsvervolging beteekent is ons slechts bij name bekend en wat het zeggen wil, uren te moeten loopen om een goede preek te kunnen hooren, weten wij slechts uit overlevering.

Maar daarom willen wij dan ook, bij het eeuwgetij van de Afscheiding, onze dankbaarheid toonen door het brengen van een feestgave, die den naam van een offer kan dragen.

Wij gaan den 14en October kerkwaarts met een hart vol dankbaarheid. Wat een onderscheid tusschen **toen** en **thans**. **Toen**, de kerken zuchtende onder een bestuursmacht, die haar reglementen stelde boven Gods Woord en de Belijdenis, en slechts enkele dienaren des Woords, die den moed hadden den kerken den eisch tot reformatie op het hart te binden. **Nu** meer dan 700 uitgeleide kerken en bijna een even groot aantal dienaren des Woords, wier innige begeerte het is der gemeente Gods Woord te verkondigen naar gereformeerd belijden.

In de Afscheiding verscheen de eerste wolk als eens mans hand aan den kerkelijken hemel, de voorbode van een overvloedigen regen.

Laat ons, ziende op den rijken zegen door den Heere ons in Zijn kerken geschonken, op den 14en October in onze samenkomsten al te saam Zijn naam met dankzegging prijzen en een iegelijk spreke in zijn hart aldus:

„Gij hadt ons in het net gebracht; Gij hadt een engen band om onze lenden gelegd;

Gij hadt den mensch op ons hoofd doen rijden; wij waren in het vuur en in het water gekomen, maar Gij hebt ons uitgevoerd in eene overvloeiende verversching.

Ik zal met brandofferen in Uw huis gaan, ik zal U mijne gelofte betalen.

Brandofferen van mergbeesten zal ik U offeren, met rookwerk van rammen; ik zal runderen met bokken bereiden”. (Ps. 66 : 11—13, 15).

Geen enkele kerk blijve achter. Daar zij een heilige wedijver bij het brengen van deze feestgave, van dit offer der dankbaarheid. Wij kennen geluk-

kig geen A en geen B meer. De Afscheiding en de Doleantie werden elk langs een eigen weg door den Heere geleid. Zij kenmerkten zich beide door een pal staan voor Schrift en Belijdenis en door een offervaardigheid, die ons nu nog met bewondering vervullen.

Moge het ook onder ons, door Gods genade, aan diezelfde trouw niet ontbreken en levere de opbrengst van de collecte op den herdenkingsdag van de Afscheiding het bewijs, dat wij, dankbaar voor de ontvangen zegeningen, als nazaten van dat godvruchtig voorgeslacht, het offeren voor de kerk des Heeren nog niet hebben verleerd.

*In naam en op last van de generale synode
van de gereformeerde kerken gehouden te
Middelburg 22 Augustus tot 8 September 1933.*

's-Gravenhage.
Amsterdam.
De Steeg.
Zwolle.

K. DIJK, *h.t. Praeses.*
J. L. SCHOUTEN, *h.t. Assessor.*
G. KEIZER, *h.t. Scribae.*
J. THIJS, *h.t.*

Maart 1934.